HAZMİ BABA (1)

Âsitân-ı yâre baş koymak saâdettir bana
Bende-i sultanı aşk olmak ne devlettir bana

Aşk ucundan çektiğim mihnet için fahreylerim
Aşk yolunda her mecellet ayni rıf-attır bana

Ben o Mecnunum ki Leylasız cihânı istemem
Kuy-i leylâ nüzhet aba bağı cennetdir bana

Öyle bir sultanı aşkın tacidar-ı âlemin
Taht-gâhı devleti kaf-ı kanaâttir bana

Arifi billah olan düşmez keramet kaydına
Hakkı bilmek en büyük keşf-ü keramettir bana

Mündemiçtir her hakikat aşk-ı Hakk'ta Hazmiya
Her keramet her hakikat aşka hizmettir bana

Aşık Vech-i Hudayız hubbu Yezdan bizdedir
Sâlik râh-ı Hudâyız nur-u irfân bizdedir

Derdi aşka müptelâ olanlara kıldık devâ
Bizde her derde dermân sırrı Lokman bizdedir

Müncelidir her nazarda bizlere cânân yüzü
Mest-ü medhuş eyleyen uşşâkı cânân bizdedir

Vahdet-i mevlâyı bulduk şirkten olunduk halâs
Hakk-ı bulduk hakk-ı gördük sırr-ı ihsan bizdedir

Hamse-i âli abanın biz kulu kurbânıyız
Sırr-ı sultan velâyeti şâh-ı merdân bizdedir

Haccı ekber eylemektir kâmil-in kalbin tavaf
Gel tavafet zahida kim beyti Rahmân bizdedir

Bu merâyâ nakşına hiç meylim yok Hazmiya
Levh-i dilde nakş olan manâyı Kur-ân bizdedir

Aşk ucundan aldı Mecnun başına sevdâları
Aşk ucundan mesken etti dağları sahrâları

Teşne-i aşk ile Ferhad verdi cân Şirine
Aşktır suzân eden Vâmıkları azrâ'ları

Dest-i sâki-yi ezelden nûş eden aşk bâdesin
Bir pula almaz bugün dünya vü mâfihâları

Aşktır daim cihânda hakim-i mutlak olan
Aşktır şeydâ kılan İskenderi Dânâ'ları

Dâmen-i aşka yapış ey Hazmi'yi şeydâ bugün
Kul iken Sultan eder aşk aşık-ı şeydâları

Bin derde düştüm aşkın elinden
Yandım tutştum aşkın elinden
Avâre oldum gül gibi soldum
Yandım kül oldum aşkın elinden

Kalbim yanıyor aşkın elinden
Yaram kanıyor aşkın elinden

Yâri ararım yoktur kararım
Daim yanarım aşkın elinden
Biçâre oldum pür yare oldum
Sad pâre oldum aşkın elinden

Kalbim yanıyor aşkın elinden
Yaram kanıyor aşkın elinden

Derdim devâsız yarem şifâsız
Kaldım nevâsız aşkın elinden
Ne sağa baktım ne sola baktım
Eridim aktım aşkın elinden

Kalbim yanıyor aşkın elinden
Yaram kanıyor aşkın elinden

Aklım perişan fikrim perişan
Halim perişan aşkın elinden
Kim aşkı buldu kendi yok oldu
Ahir Hakk oldu aşkın elinden

Kalbim yanıyor aşkın elinden
Yaram kanıyor aşkın elinden

Bilmem nideyim aşkın elinden
Nere gideyim aşkın elinden
Bu Hazmi nalân her lahza giryân
Olmuş perişan aşkın elinden

Kalbim yanıyor aşkın elinden
Yaram kanıyor aşkın elinden

Bin derde düştüm aşkın elinden
Yandım tutştum aşkın elinden

Avâre oldum gül gibi soldum
Yandım kül oldum aşkın elinden

Yâri ararım yoktur kararım
Daim yanarım aşkın elinden

Biçâre oldum pür yare oldum
Sad pâre oldum aşkın elinden

Derdim devâsız yarem şifâsız
Kaldım nevâsız aşkın elinden

Ne sağa baktım ne sola baktım
Eridim aktım aşkın elinden

Aklım perişan fikrim perişan
Halim perişan aşkın elinden

Kim aşkı buldu kendi yok oldu
Ahir Hakk oldu aşkın elinden

Bu Hazmi nalân her lahza giryân
Olmuş perişan aşkın elinden

Bilmem nideyim aşkın elinden
Nere gideyim aşkın elinden

Kalbim yanıyor aşkın elinden
Yaram kanıyor aşkın elinden

Bir hasta-i aşkım ne olur imdadıma gelsen
Bir bâde-i hamrâ ile hemen imdadıma gelsen

Mehcur-ı cemâlin olalı ey gözü âhû
Ağlar gezerim ne zaman yâdıma gelsen

Sızlar ciğerin hal-i perişanımı görsen
Ağlarsın eğer suziş-i feryâdıma gelsen

Cevrin ile ölsem yine zinde olurum ben
Kabrimde bile hâtır-ımâ şâdanıma gelsen

Yıkdın dil-i mâ-murunu bu Hazmi zârın
Ey bani-i aşkım ne var âbâdıma gelsen

Bu âlem buldu nûrunla bidâyet yâ Resûlallah
Yine sende bulur âlem nihayet yâ Resûlallah

Sana tâzim için gönderdi cebrâil-i emini Hâkk
Seni dergâhına Hâkk etti dâvet yâ Resûlallah

Şeb-i mi-râc hususi bir tecellidir sana yoksa
Bütün ânın senin mi-râc-ı izzet yâ Resûlallah

Seni gören görür Hakkı ki sen mir-atı Rahmânsın
Cemâl-i zatını görmek ne devlet yâ Resûlallah

Senin hâk-i ıtırnâkin tefahür eyler eflâke
Harem-i hazretindir arz-ı cennet yâ Resûlallah

Günahkârım huzurunda beni affeyle sultanım
Ki sensin âleme hüccet-i Rahman yâ Resûlallah

Der-i devlet divanında boynun bükmüş niyâz eyler

Kulun Hazmi diler senden şefâât yâ Resûlallah

Cânân elinin bağı ile bostânı göründü
Dil bülbülünün şimdi gülistânı göründü

Gisulerinin kokusunu duydu meşamım
Dost bahçesinin sümbülü reyhanı göründü

Hüzn-ü elemin ağlamanın geçti zamanı
Yakuba dili yusufun kenanı göründü

Saplandı dile bir goncanın nâzı niyâzı
Ol çeşm-i gazâl'in yine müjgânı göründü

Aklın dağıtıp dağlara düşünce Mecnun
Leyla yüzün zülfü perişânı göründü

Sağlandı gönül yâresi el-minnetü li-llah
Bu hasta dilin derdine Lokmânı göründü

Firkat gecesi geçti visâlin günü doğdu
Bin Hamdü sena Hazmi'ye cânânı göründü

Cezbe-i aşk-ı Hûda kim şule-i cândır bize
Lâ-mekândan nâzilolmuş dilde mihmândır bize

Bâdiye pey-ma-i aşkız hanumândan geçmişiz
Yeke tâ-key vâhdetiz bu arsa meydândır bize

Hüsn-ü mutlak aşığıyız her ne kim manzûrumuz
Pertev-i nur-u Hudâdır Veche Rahmândır bize

Zâhida her zerrede bir şems-i tâbân gizlidir
Sureta her gördüğün katre ummândır bize

Sırr-ı mirâcı hakikat her zamanda cilve-gâh
Kabe-kavseyn ev-ednası dünyadan nümâyandır bize

Biz kemer-bendi tevellâ ve teberrâ olmuşuz
Hamse-i âli-abanın hûbbu imândır bize

Yok hücum-i leşker-i gamdan cihânda bâkimiz
Pir Hüsameddin Uşşâki sultandır ol kim bize

Hazmi gel ifşâ-yı râz et aşikâne kıl salâ
Feyz-i sâfi neş-e bâhş-i sırr-ı Yezdandır bize

Ey aşıkanı ba-sefâ ey sadıkanı pür vefâ
Duydum bugün bir nev seda buldu gönül zevki sefâ
Dostdan düşünce ben cüda çektim nice cevri cefâ
Bin derde oldum müptela geldi gönülden bu nida

Çün dostla oldum âşina bulam anınla rûşena
Sem'ine erdi bu nida doldu nice ârz ü semâ
Mâşûk yüzün tutmuş sana iltifatı dolmuş cana
"Aşık bana bak" der bana sen baharsın gayrı sana

Uşşaka denildi selâ yoktur selâmızda riyâ
Gelsin bugün merd-i Hûda kalbine versin bir cilâ
Süzi demiş bir hoş edâ buldu gönül anda sefâ
Mazmununa Hazmi fedâ duysun bunu ehli hevâ

Ey gonce-i ba safâ ey vird-i handânım yetiş
Bûyin senin derde devâ ey derde dermânım yetiş

Dolmuş gözüm gönlüm senin aşkınla ey nazlı güzel
Sensiz cihânı neylerim ey munis-i cânım yetiş

İçtim gözünden bir kadeh aşkın şarâbın mest olup
Ayılmazam ta haşra dek ey çeşm-i mestânım yetiş

Ey tuti-i sükker dehân nutkun verir bu cisme cân
Kurban yolunda baş-u cân ey mah-ı tâbânım yetiş

Nur-u Cemâl-in şem-ine pervâne veş yandı gönül
Aşkından ayırma beni ey Şems-i tâbinim yetiş

Dil bülbülü feryâd eder ağlar durur şâm-u seher
Bekler o cânândan haber ey cânı cânânım yetiş

Ey gonce-i bağ-ı emel ey hüsn-ü anı bi bedel
Ey Hazmi'nin Leylası gel sultanım hubbanım yetiş

FARKLI KONULARIN BİR ARAYA GETİRİLMESİ

Menem Mecnûn-ıdeşt-i gam sebak-âmûz-ı ve'l-leyli
Menem ol dost ile hem-dem dilimde yok siva meyli
Menem cânân ile mahrem gözümde nokta-i hâli
Menem çün mazhar-ı âdem idüp esmâ-i tekmili
Sıfâtım zikr eder âlem eğer ulvi eğer süfli

Sivâyı yak lehib-i nâr-ı sûzân-ı hakikatdan
Ki dil kansın zülâl-i âb-ı irfân-ı hakikatdan
Nevâl-i lutfun ibzâl eyle bûstân-ı hakikatdan
Eyâ Rahmân-ı müşfik feyz-pistân-ı hakikatdan
Ümid-i şir-i hikmetle figân eyler gönül tıflı

Fetil-i aşkı ey sâlik tutuşdur tâ ki feth olsun
Kuvâ-yı nefsi ey sâlik çalışdır tâ ki feth olsun
Bu farkı cem'a ey sâlik ulaşdır tâ ki feth olsun
Kilid-i zikri ey sâlik yetişdir tâ ki feth olsun
Hakikât kenzini der-beste etmişdir sivâ kuflü

Aradan gayrı terk eyle özünde kendini cem'et
Kelâmın dinle her dilden sözünde kendini cem'et
Bakıp diârına yârın gözünde kendini cem'et
Görüp zülf-i perişânın yüzünde kendini cem'et
Eğer fark etmek istersen dilâ cem'ile tafsili

Erişdi nâgehân Hazmi meşâmın-ı câna bir hoş-bû
Meğer zülfün dağıtmış nâz ile ol gözleri âhû
Hicâb-ı zülfü ref'eyle çekip aşk ile bir yâ Hû
Vücûdun zerresin mahv et cemâli mihrine karşu
Sezâyi bir ola yârın sana hicriyle tafsili

Kadiri Osman Şems Efendinin gazeline naziredir

Aks ider pertev-i dil-dâr gönülden gönüle
Şevk virir sohbet-i ebrâr gönülden gönüle

Sem'â isâl olunur nefha-i sırr-ı tevhid
Bir nefesle dolar esrâr gönülden gönüle

Cilve-gerdir dilini zikr ile tenvir edene
Nazar-ı Ahmed-i Muhtar gönülden gönüle

Kufl-ı tevhid ile feth olsa maâni genci
Saçılır lü'lü-i şeh-var gönülden gönüle

Dest-i sâki-i ecel sunsa"sakahum" câmın
Dökülür bâde-i şerşâr gönülden gönüle

"Men araf"dersini bi-savt u hurûf u elfâz
Okudular hâce-i esrâr gönülden gönüle

Hayra çeşmân göremez tal'at-ı yârı aslâ
Münceli cilve-i didâr gönülden gönüle

Kalb-i abd üzre kurar bârgeh-i saltanatı
Hükmeder Hazret-i Hünkâr gönülden gönüle

Giremez cümle ki vasla ebed-i bigâne
Onda mahrem bulunur yâr gönülden gönüle

Ab-ı tevhid ile dil ravzası olsa sir-âb
Açılır lâ-yuad- ezhâr gönülden gönüle

"Ve nefhatu" demi kim Adem'e rûh-efzâdır (Hicr 29)
Nefh iderler onu ahrâr gönülden gönüle

Sırr-ı hubb-ı ezeli ber heme eşyâ sârist
Oldu bu nükte pedidâr gönülden gönüle

Hazmi'ya huzme-i şemse dilini mir'ât et
Rû-nümâ olsa ruh-ı yâr gönülden gönüle

Merhum Recep Vahyi efendinin bir gazelini tahmisidir.

Cümle zerrât-ı cihânı Hakk'a burhân görmüşüz
Safha-i ekvânı belki vech-i Rahmân görmüşüz
Bâde-i vahdetle medhûş nice mestân görmüşüz
Alem-i zevk u tarabda hayli rindân görmüşüz
Gıbta-bahş-ı hûr-ı cennet rû-yı Rahşân görmüşüz

Mâ-sivaya meylimiz yok dildedir dildârımız
Çarşu-yı kesret içre Hak'ladır bâzarımız
Bağ-ı vahdet goncasıdır dide-i hunbârımız
Fârığ-ı nakş-ı sivâyız azm-i Hak'dır kârımız
Bakmayız rû-yı riyâya hüsn-i cânân görmüşüz

Hırmen-i hubb-ı ezelden çünkü olduk hûşe-çin
zevk-ı mâ'nâ ile olduk hep kedûretden emin
Alem-i fakr u fenâda olmuşuz vahdet-güzin
Maksad u matlubumuz Rıdvan-ı ekberdir hemin
Mürşid-i kâmil katında feyz ü irfân görmüşüz

Bâd-ı aşk ile olunca mevce-zen derya-misal
Tâir-i evc-i bekâ olduk heman bi-perr ü bâl
Nûş edip sahbâ-yı aşkı olmuşuz âsude-hâl
Bulmuşuz ruşen-dil-i zinnet-feza-yı bi-hemâl
Vecde geldi cân u dil biz şâh-ı devrân görmüşüz

Mahrem-i esrar-ı aşkız kimse bilmez halimiz
Olmayan aşka aşinâ derk eylemez ahvâlimiz
Aşka dâirdir bütün akvâlimiz ef'âlimiz
Sırr-ı aşkdan güt ü gû eyler lisân-ı hâlimiz
Öyle bir deryâ-yı aşkız bahr-ı ummân görmüşüz

Tişe-i aşk ile her kim yıkılır virân olur
Nâil-i mülk-i bekâ mâ'mur u âbâdân olur
Bezm-i nûş-a-nûş aşkda vâsıl-ı cânân olur
Mevc-i cûş-a-cûş-ı lâhutu safâ-ı cân olur
Gark ider envâr-ı aşka şevk-ı tâbân görmüşüz

Bir hümâ-yı lâ-kânım Hazmi ankâ-meşrebim
Aşk sahrasında çün ki sayd-ı bâzu'l-eşhebim
Her günüm iyd-ı visâldir rûz-ı rûşen her şeyim
Vahyi-yim ben sahn-ı gül-zâr-ı hüviyyet meşrebim
Ravza-i ezhâr içinde ıtr-efşân görmüşüz

Hakikat câmesin sanma cihânda her beden giydi
Libâsı müstearı râhı hâkikatte terk eden giydi
Abayı Mustafa'yı hiç kimse giymedi amma
Râhı âşkında terki cân eden Veysel Karen giydi

Libası âşk'ı sağa sola meyleyen giymez
Anı ancak Târik'i müstâkim üzre giden giydi
Cihân kıymet olan Âli âbâ tâcın nice yıllar
Boyun büküp erenler meclisinde diz çöken giydi

Bekâ gülzârına talip isen fani cihândan geç
Bekâ pirâhenin Yusuf anı ol sahibi Beyt-ül-ahzân giydi
Soyun kesret libâsından eriş el fakri fahriye
Bu fahri pür sefâyı câm-ı vâhdetten içen giydi

Riya püşan ne mümkündür âşk'ı sevdâ kisvesin giymek
Harâbat köşesine dost deyu postun seren giydi
Târiki âşkı âşk içinde hırkâ-i tecridi ey Hazmi
Cenabı pir Hüsameddin Uşşâki Hasan giydi

Mecnun olalı leylâ-yı hüsne
Deşt-i cûnûnda cevlâna geldim

Geçtim cihândan bu cism-ü cândan
Cânâna cânım kurbana geldim

Zülfün teline bağlandı ruhum
Kırdım zünnârı imana geldim

Dil yâresine dermân ararken
Buldum tabibim Lokmana geldim

Yüzün görünce ey şems-i tâbân
Aklım yitirdim divâne geldim

Hazmi fâkirin kuldur kapında
Dergâh-ı pire ihsâna geldim

Nâr-ı aşkı yâr ile sûzan olan anlar bizi
Anlamaz handân olan giryân olan anlar bizi

Terk-i hâb-ı rahat ettik firkat-i cânân ile
Geceler tâ subha dek nalân olan anlar bizi

Bu fenânın varlığına bağlananlar anlamaz
Tahtgâh-ı fakrde sultan olan anlar bizi

Halimizden anlamaz hiç aklına mâğrur olan
Câm-ı vâhdetten içip sekrân olan anlar bizi

Hazret-i pir-i mügâna baş eğen şeydalarız
Bâde-nuş-i âşk olup mestân olan anlar bizi

Biz harabat kûşesine postumuz serdik bugün
Ol sarây-ı devlete derbân olan anlar bizi

Sırrımızı etmez idrâk bâtını hayvan olan
Zâhiri hem bâtıni insan olan anlar bizi

Hüsn-ü Leylâyı ne bilsin olmayan Mecnun-u âşk
Hüsn-ü Leylâ uğruna kurban olan anlar bizi

Biz ki cânân âşkına cân u cihândan geçmişiz
Vech-i canâna bakıp hayrân olan anlar bizi

Çehresinde hüsn-ü âşkın mest-ü medhuş olmuşuz
Hüsn-ü âşkta yusuf-u kenân olan anlar bizi

Sâlik-i râh-ı cenâbı hazret-i Uşşâki'yiz
Bu târike Hazmi'ya şayân olan anlar bizi

Serâser kâinatın cânı sensin ya Resulallah
Yine bu canların cânânı sensin ya Resulallah

Nigâh-ı iltifatından olur dil mürdeler zinde
Bu hasta dillerin Lokmanı sensin ya Resulallah

Güzellikde nâzirin yok bütün âlem sana âşık
Melâhat mülkünün sultânı sensin ya Resulallah

Mürüvvet kıl kerem kânım beni şayân-ı ihsan et
Du âlemin mürüvvet kânı sensin ya Resulallah

Kulun Hazmi bulur senden olunmaz derdine çâre
Ki dertli gönlümün dermânı sensin ya Resulallah

Sinemde bir müessir ateşli âh olaydı
Gerduni hep yakardım izni ilâh olaydı

Sevda-zaden olanlar sevdadan el çekerdi
Biçâre kâni aşka başka bir yol olaydı

Fâhr-ile yüz sürerdim ayağının tozuna
Üftâdeyi cemâlin hurşidi mah olaydı

Bağrım delen müjgândan eyler idimşikâyet
Feryâdımı duyacak bir barigâh olaydı

Gitmezdi kimse hacca köyün tavaf ederdi
Ol kâbeyi visâle bir şâhı râh olaydı

Râh-ı muhabbetinde bitti tükendi ömrüm
Bir lûtfunu göreydim ömrüm tebâh olaydı

Mecnun sıfat bu Hazmi sığmaz idi cihâna
Leyla'yı aşka gönlü bir taht-ı-gâh olaydı

Susuzlara biz sâkiyiz
Dertli gönül tiryâkiyiz
Aşıkların müştâkıyız **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Aşk badesi sekrânıyız
Aşıkların bürhânıyız
Biz cânların cânânıyız **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Bilmez bizi ehl-i hevâ
Görmez bizi ehl-i riyâ
Hayrân bize ârz-ı semâ **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Vahdet mey-inden içmişiz
Cân-ü cihândan geçmişiz
Ağyârı yârdan seçmişiz **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Âşktır bizim her kârımız
Evrâdımız ezkârımız
Âşktır bütün efkârımız **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Âşk-ı Hak ile dolmuşuz
Hak ile biz Hak olmuşuz
Bâki hayatı bulmuşuz **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Meşhûdumuz cânân yüzü
Mesmû-umuz cânân sözü
Budur hakikatın özü **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Vahdettedir cevlânımız
Hakka gider kervanımız
Arşa çıkar seyrânımız **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Aşka düşen gelsin beri
Hazmi'den alsın haberi
Uşşakiler Hak rehberi **Uşşaki'yiz uşşaki'yiz**
Biz ölmeyiz biz bakiyiz

Şarabı aşki sun saki
Efendim pirim uşşaki
Olalim aşk ile baki
Efendim pirim uşşaki
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey-en lillah
Sana herkim mürid oldu
İçi envar ile doldu
Seni bulan hakkı buldu
Efendim pirim uşşaki
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey-en lillah
Bizim derdimize derman
Füyuzatindir ey sultan
Dileriz himmetin her an
Efendim pirim uşşaki
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey-en lillah
Huzurunda boyun büktük
Gözümüz yaşlarin döktük
Gelip kapında diz çöktük
Efendim pirim uşşaki
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey-en lillah
Bizi kıl lutfuna şayan
Ki yok ihsanına payan
Bize senden olur ihsan
Efendim pirim uşşak
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey-en lillah
Esir-i masivayız biz
Fakiri bi nevayız biz
Kapinda bir gedayız biz
Efendim pirim uşşaki
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey- en lillah
Bu hazmi kemteri yad-et
Yıkilmiş gönlün abad et
Kerem kil ani şad et
Efendim pirim uşşaki
Aman allah aman allah
Ya hüsami şey-en lillah

Bezm-i meyde şem' sanma nûr şeklin gösterir
Ateş-i aşk ile dil tennûr şeklin gösterir

Derdimi teşhise yeltenme tabiba çek elin
Pister-i gamda yatan rencûr şeklin gösterir

Gamzesi tirine yârin olduğıçün dil hedef
Sinemiz bak hâne-i zenbûr şeklin gösterir

Hazmi-i nâlân ber-dâr oldu yârin zülfüne
Azim-i mi'râc olup Mansûr şeklin gösterir

Şem-i tevhidin ezel pervanesidir gönlümüz
Bade-i aşkın ebed hum-hanesidir gönlümüz

Kays-veş sahralara geşt-ü güzar etmekteyiz
Bir bulunmaz leyli-nin divanesidir gönlümüz

Sığmayız arz-u sema'ya la-mekan ankasıyız
Ol huma-yi la-mekanın la-nesidir gönlümüz

Bu meraya'da tecelli eyleyen bir nur iken
Masivanın daima biganesidir gönlümüz

Çeşm-i mest-i yardan nuş eyleyince bir kadeh
Ta-be mahşer ol mey-in mestanesidir gönlümüz

Bir kadehle mest-i medhuş eyleriz talipleri
Bade-i bezm-i elest meyhanesidir gönlümüz

Fahredersen kainata çok mu ey hazmi bugün
Hazreti sultan-ı aşkın hanesidir gönlümüz

VASLI FEYZİ HUDAYIZ
HALVETİ UŞŞAKİYİZ
HÂKİ PÂYİ MUSTÂFAYIZ
HALVETİ UŞŞAKİYİZ

CAHAR YÂRİ BÂ-SÂFAYA
KULU KURBAN OLMUŞUZ
BENDE-İ ÂLİ ÂBAYIZ
HALVETİ UŞŞAKİYİZ

MEKTEB-İ İRFANDAN ALDI
DERSİ AŞKI TIFL-I DİL
EHLİ ÂŞKA PÜŞÜVAYIZ
HALVETİ UŞŞAKİYİZ

HAZMİ BABANIN EŞİĞİ
HÂLİNE YÜZ SÜRELİ
HÂMDÜLİLLÂH PÜRSEFAYIZ
HALVETİ UŞŞAKİYİZ

MEHMET HAZMİ TURA HAZRETLERİNİN HÜSEYİN VASSAF EFENDİYEYAZDIKLARI MEKTUB

Bismillahirrahmanirrahim.

Huzuru arifanelerine

İlim sığınağı olan efendim hazretleri,dün bir Lûtuf içeren yazınızı aldım.
Cenabı hazreti Mısri ile biraderinin Kabirlerinin resmi de ilişikte idi
Çok büyük bir hayret ve sevince büründüm.

Hazreti Mısri'nin biraderi Ahmed efendi hazretlerine yazdığı meşhur mektublarını
Birkaç kez okumuş ve her okuyuşta acaba bu zatın kabri nerededir diye sormuştum.
Göndermiş olduğunuz bu Fotoğrafla bu sorumada bir cevap getirmiş olduğunuzdan

Dolayı size müteşekkirim.

Bu mübarek zatın acaba bir hal tercümesi mevcutmudur.
Mezar taşında muhakkak bir tarihi mevcuttur,vefatı acaba Hz.Mısriden öncemidir
Sonramıdır Ailesinden hayatta olanlar kimlerdir bu konuda beni bilgilendirmenizi
Bilhassa rica ederim.

Değerli mektubunuzda Mısri'nin gazelinin şerhini Perşembe günü Muhlis efendinin
Dükkânına bırakılması bildirilmektedir.
Emirlerinize icabet vazifemiz icabıdır.Gönül isterdi ki bu muhterem eseri geniş bir
Zamanda inceleyerek hem istifade edeyim hemde feyz alayım ve birde takdir yazısı
Yazmak cüretinde bulunayım.çok meşgul olduğumdan imkân olmadı
Ancak baştan sona bir kez okuyabildim.

Söz konusu olan şerhde Kalemini yorarak Akla gelebilecek en Şerefli bir şekilde
Buyurmuş olduğunuz Alimane yazınızla ve Aşıkane beyanlarınızla bu fakiride
Zevk deryalarına saldınız.Bu muvaffakiyetinizi bütün kalbimle tebrik ederim.

Maneviyata olan münasebet ve irtibatdır ki manevi işlerin meydana çıkmasına
Sebeb olur.Cenabı Mısri ile büyük bir manevi irtibatınız olmasaydı böyle bir şerhe
Muvaffak olmak zor bir iş olurdu
Fakiriniz burada Hz.Galip dedenin

Gelenler âsitanı-ı evliyâya
Bütün davetlidir Gâlip safâya

Meşhur nutkunu gerekli görüyor ve kendi tasarrufumla diyorumki

Yazanlar şerh,nutk-i evliyâya
Bütün davetlidir,Vassâf safâya

Kendilerinin bizzat "Kaynadı çün nâr-ı aşk,Oynadı ebhâr-ı aşk"buyurdukları
Gibi Mısri'ye olan aşk ateşiniz gönül denizinizde kaynamasaydı temiz Kalbinizde

Her dem dalgalanan mana denizi galeyana gelmez Aşk meydanında kaleminizi oynatmazdı

Buna Ehlullah Gammazlığı derler yani Ehlullahın rumuzlarını söyleyenler

Kendiliklerinden söylemezler ancak Ehlullah onlara "birazda beni konuş beni söyle
Benim sözlerimi an"diye teşvik ederlermiş
İşte Hz.Mısri o gammazlardan yani teşvik edenlerden sizde o teşvik edilenlerdensiniz

- **edhalenallahü tealâ bi-hâzel-gammâzine ve-l mağmuzin-**

şerhinizi gözden geçirirken şahsınıza olarak ufak tefek bazı kayıtlar yazmak cüretinde
bulundum bunları bilahare silinebilmesi için kurşun kalem ile yazdım.
Bu sadece sizi ilgilendirendir okuduktan sonra silin.

Yalnız söz konusu Gazelin ilk beyti hakkındaki kısa fikirlerimi arz etmeme Müsaade edin bunu şifahende arz etmiştim.
Gazelin doğrusu olan

İlim.bahr,Vücud,esdâf;anın dür-dânesiyim ben
Maarif kenz û dil vassâf; anın virânesiyim ben

Gazelin iki beyti basma Divanlarda da yanlış basılmış.
Sırası gelmişken arz edeyim ki gerek yazma gerek basma bütün Mısri Divanları Hata ve yanlışlıklardan kurtulmuş değil.
Çünki o Öğretenler ve Öğrenen talebeler o engin ve açık manaları kavrayamadıklarından Kendilerince makul olan uslûbu bulup yazmışlar bundan dolayı Hz.Mısri'nin Bu Gazelinin ilk beyti böyle bir yanlışlığa kurban olup gitmiş ve şerhiniz bu Mübarek beytin doğrusunun meydana çıkmasına bir vesile olmuştur.

Şemsi efendi de 1758 de yazılmış bir divanı Hz.Pir-e istinaden bu beytin doğrusunu Size bildirmiş olduğu halde, Şerhini yaparken istikametinden sapmıştır.
Bunu size göndermiş olduğu şerhin nihayetine iliştirilmiş mektublarından anlıyorum.

Siz muhteremde hem yazma hemde basma divanlara göre şerh buyurmuş olduğunuzdan Yüksek affınıza istinaden arz edeyimki.
Hz.Mısri'nin maksadı birden bire anlaşılamıyacak bir istikamet almıştır Şerhinizin 30. sayfasında Hz.Pir buyuruyorlarki İlim bahr-i Vücud esdaf denilen şeylerin Dür-danesiyim ben,ibaresinin dikkatimi çekmesi normaldir zannederim.

Söz konusu Gazelin esas ağırlığı bu ilk iki beytte olduğundan bir defa basma Divanlardaki Yanlış basıma göre bunun şerhinden vaz geçmeleri daha uygundur zannederim.
Zatınız dahi her ikisindende bahsederken ikisinide muvafık bulanlardanım dedikden Sonra "mana gerçi aniden hatalı parçalara bölünüyor."ifadesiyle basma Divanlardaki yanlış baskının lüzumsuzluğunu itiraf buyurmuş olduğunuz zannındayım.
Evet o baskıdan da bahsetmeli fakat şerh sureti ile değil ancak basma nüshalardaki Yanlışlığın bahsi sureti ile olmalı.
Şimdi gelelim söz konusu Gazelin en doğru yazılımına

İlim.bahr,Vûcûd,esdâf,anın dür-dânesiyim ben
Maârif,kenz û dil vassâf, anın virânesiyim ben

Açık bir mana için evvela cümleyi tahlil edelim.

İlim "başlangıç" "bahr "haberidir Vücud "başlangıç" "esdaf" haberidir
Anın dür-dânesiyim ben cümlesi de başlangıçdan ve haberinden ibaret bir cümle olup
Vücud esdâf cümlesine nisbetle hâl vaki olur.
Bu son cümlenin başlangıcı "ben" kelimesi sonraya bırakılan "dür-dânesiyim"
Cümlesini takdim edendir. Bu mısrayı tahlile gerek yoktur.
Bunun sırası şöyledir.

İlim Deniz Vücud sedef bende o sedefin inci tanesiyim.
Maarif hazine Dil anlatan bende onun viranesiyim

Bu suretle tahlilden maksadım Şemsi efendinin de yanılgısı gibi bunu "Bahr-i Vücud" Şeklinde izahından kurtarmaktır.
Nüshalarda ki mısralarda "kenz " kelimesinin önünde bir vav-ı bağlantı yazılmasına Göre mısranın evvelinde "bahr" kelimesinin önünde de bir vav-ı bağlantı yazılmış olsaydı yanlışlığı durdurmağa gerek kalmazdı belkide nüshanın aslında vav-ı vardır Olmasada olabilir ama okunurken "bahr" kelimesini biraz manalı okumak gerekdir Ve cümlelerde kolay sekmelerle hataları def etmek mümkündür.

İşte bu zamanlama eğiticilerce anlaşılmadığındandır ki vezni tamamlama kasdıyla "bahr" kelimesinin önüne bir "ye" yazmışlar kelimede bu sefer "bahr-i" şeklinde basılmış ihtimal bu "ye" arz ettiğim gibi vav hatasıdır.

Her ne ise şimdi asıl maksada gelelim.
Evvela şurasını arz edeyimki nazım anlatmak istediği hakikatı burada başka mana Kullanmak yoluyla açıklayıp her vasfın akabinde de benzetilenini buyurmuşlardır.
Buna binaen (Vücud vasıf) (esdâf benzetilendir) Mısri'yi ifade eden
Ben vasıf Dür-dâne benzetilendir burada en ziyade nazarı dikkate alınacak şey iki evvelki Vasıflardan murad edilen manayı bulmakdır.
Beyitteki İlim ve Vücud kelimelerinden burada acaba neyi kasdediyorlar.

Müsadenizle fakirane anladığımı arz edeyim.
Buradaki İlimden maksat sıfatı Bâri olan İlim ve gaye yani"İlmullahtır"
"bahr"e misal buyurdukları İlim "İlmi İlâhidir" ezelidir
sedefe benzettikleri "Vücud"dan maksat ise "Vücudu kâinattır"ki hadistir.
Çünki buradaki "Vücudu mutlak" manasına gelen Vücud olmayıp ancak
İzafi Vücuddur

Esas mana şudur ki

İlmi ilahi misilsiz ve sonsuz bir denizdir.
Bütün yarartılmış olanlar sedefler gibi o sonsuz ilahi ilim denizinde
Yerleştirilmiş ve dizilmiştir.

Sedefin denizde meydana gelmesi gibi,
vakti dolduğunda ve zamanı geldiğinde İlmi yansımalar bu vücudda meydana çıkar.
İlim sıfatların babasıdır,her şey ilme aittir.
Gözle görülebilen her şey ilimdeki suretlerdir ki.
Er-Rahman 55/29" O her an yaratma halindedir"mantığınca an be an süsleyerek
Meydana çıkmakta ve zuhur etmektedir.

Minhü bedee ve ileyhi yeud.

Hz Mısri kendisi de bu İlim denizinde zuhur etmiş ise de diğer mevcudat gibi sadece
Sedef şekli ile değil Midye içindeki kıymetli İnci gibi yabancı maddelerden süzülmüş
Ve seçilmiş olarak meydana çıkmıştır.

Anın dür-danesiyim ben tabiriyle kendilerinin

Varisi-etemm yani "kusursuz varis" olduklarını bildirmek istiyorlar.
Çünki mısranın bu bölümü Lisanı Muhammedi'ye Tercüman olduklarını gösterir.

Zira Esdaf-ı mevcudat dür-danesi hakikatte

mazhar-i küll "sallallahü aleyhi ve sellem"Efendimiz hazretleridir.

Hz Mısri'de onun kusursuz varisi bulunduklarından o hakikate Tercüman olmuş
Oluyorlar nasıl ki ibni – Farizde o hakikate tercüman olarak

Buyuruyorlar.

Buna binaen İlimden maksad İlmi-İlahi

Vücuddan maksad Vücudu Kâinat olduğu fikri kısaca meydana gelmiş olur zannederim

Yoksa buyurduğumuz gibi burada Vücuddan maksad Vücudu Hakk ve Zatullah murad olmasa gerek.
36. sahifede burada " Zatullah murad olsa gerektir"
hakk Subhanehu ve tealâ heman vücuddur buyuruluyor ki bu yüce beyanatın kısa hikâyesi ayn-ı hadisdir.
Fazlullah Hindinin Tuhfetül-Mürsele'sinden naklen
"İnnel hakka Subhanehu ve teala hüvel-vücud"yazar,
kısa hikâyenin müsbeti ve isbatıdır.

Evet bendenizde "İnnel Hakka hûve'l-Vücud"derim fakat
Vücudu mutlak'dan bahs olunduğu zaman .
Vücudu izafiden bahs olunduğu zaman değil.
Buna binaen birinci sıradaki "burada Zatullah maksad olsa gerekdir"
önerisini kabul edersek yazıdaki maksaddan uzaklaşmış
"Vücudu mutlakı" "Vücudu izafi" ile karıştırmış oluruz.

Buyurulmuştur.

Buradaki "Vücud" kelimesini "Vücudu Hakk"manasına almayıp da
Yaradılmış Vücud manasında aldığımızın sebebi ve hikmeti aşikârdır.
Çünki Vücuda Sıfatı Nefi de denir yani bütün Sıfatların en önemlisidir.
Hatta zat manasına gelen bir Sıfattır.

Vücudu o manaya aldığımız takdirde , sedefe benzettiğimiz bu Vücud Hakkın İlim Denizinde meydana gelmesi gerekiyor,yani İlmi Sıfatı İlâhiyeden olan İlim manasına gelir. Vücudu'da zatullah manasına olan Vücudu Hakk manasına alırsak, Aslını Nur Nur'u da asıl yapmış oluruz,

Vücudu Hakk'ı Sedefe benzeterek İlim denizinden zuhur ve meydana getirmiş oluruz. Halbuki İlim Vücud üzerine eklenmiştir Vücud asıldır. Vücudu vacip olmayınca sıfatı İlim nereden tasavvur edilir. Buna binaen izafi olan Vücudu Halk ve Alemlerdir ki O Vücudatın dür-daneside Nâibi Peygamberi olmak üzere Hz.Mısri'dir.

Sözün özü şudur Cenabı Mısri demek istiyorlarki İlmullah nasıl na-mütenahi ise malûmatullah'da öylece na-mütenahidir. Bahr İlmi ilâhidir malûm olan Sedefler hemen zuhur eder ve meydana çıkar. Hud .11/123 gereğince " Her iş ona döndürlür" yani yine O Bahr'e döner.

İlimden âlem-i ayna gelir âyân-i ilmiyye

Ayndan ilme âlemden yine eyler sefer bir bir

Hakk'ın ilminde mevcûd idi ulviyyât ü süfliyyât

İlimden ayna gelir çâr u unsur bahr u berr bir bir

Bu âlem ilm-i Hakk'ın sûret-i mâlûmudur yek-bâr
İyânen görmek istersen cihâna kıl nazar bir bir

Hz.Mısri burada ben o mevcut olan Sedefin Veraset bakımından incisi gibiyim Ve zamanın tek İnsanı Kâmiliyim demek istiyorlar.

Cenabı Mısri'nin ezeli olan kabiliyeti Varisi Muhammedi olmak oldu buda Mertebe-iFakr'dır orada "Fahr"vardır yani büyüklük,ululuk,onur ve şerefdir Bunun için Hz.Mısri'de "ben anın dür-danesiyim" diye haklı olarak öğünmüşlerdir.

İlimden ayna gelmiş hernedenli var ise

Cemiinin talebkârı sana ermek diler bir bir

İlimden ayna istidât nâzil olan cânlar
Neferlik eyleyip ön,son olurlar sırr-ı nefer bir bir

Vücûdundur vücûd âlemine illet-i ğai
Kamu mâlûl olanlar feyzi senden aldılar bir bir

İşte Vcücud alemine ermenin finali olan Fahri-Resul ve mazharı-küll " sallallahû aleyhi ve sellem " efendimizin hakkıyla varisleridir.
İşte ben fakirin anladığı mana budur.

Cenabı pir hazretleri Divanın başlangıcında

Zehi kenz-i hafi kanden gelir her var olur peydâ
Kimi zulmet zuhur eder kimi envâr olur peyda

Zehi deryâ-yı vahdet kim kesilmez her giz emvâcı
Bu kesret âlemi andan doğup nâ-çâr olur peyda

Buyurmaları fakirane anlayışımı teyid eder zannederim.

İçi ummân-ı vahdettir yüzü sahrâ-yı kesrettir
Yüzün gören görür ağyâr,içinde yâr olur peyda

Beyti şerifiyle yine aynı noktaya temas ediyorlar.
Vücudu Kâinat baştan başa İlmin suretleri olmakla iç yüzüne bakan İlmullahtan Başkasını görmemekle yâri görürler.
Çünki İlmin kendisi çokluğu kabul etmez.
Dış yüzüne bakanlar açıkça eşya görmekle yabancıları görmüş olurlar

buda eşya kalabalığıdır.
Şu bir gerçek ki gölgeden ışığa intikal edenler için bu görünen aynı nimettir denebilir.
Cenabı Hakk bile.....7 nr yazı arabca

Buyurmakta veya emsali nazmı celilerle eşyaya ve yaratılana bakmayı emir buyuruyorlar fakat bakıp kalmak şartıyla değil ,Bakıp geçmek şartıyla .
Nasıl ki cenabı Mevlana hazretleride

Diye Allah'a kasem ile daima ileri atılmayı durup kalmamayı rica ediyorlar.

Tabiri Rüyada buradan olsa gerek yani"suretten manaya geliş"çünki

Suret daima çokluk fakat mana daima Vahdettir.

Vahdeti mana katında eşyanın çokluğu yok olup gittiği gibi
sona ermekliği de daima suretten o manaya geçiş ile olunur.
Hakikat ancak bu itibarla bulunur bu makamın sahipleri

Sorarsan bana Dünyayı efendi
Makam-ı Vahdet oldu söz tükendi

Deyip susuyorlar. " El-ilmü indellahi Teâlâ "

Uşşakilerden bir Halet efendi vardır bu zatın bazı Gazelleri acizane dikkatimi çekti .
Dergahı Pirin Harem tarafındaki bahçede yatan yazıcı hazretlerinin Mezar taşındaki
Tarihde kayıtlıdır bu Halet efendi kimdir hayatları ile ilgili mümkün mertebe
Bir malûmat buyurulursa minnettar olurum.

Hatırıma gelmişken şunu da işaret etmek istiyorum
Şifahen de arz etmiştim sanırım.
Şerhinizin 20. sayfasında Şemsi efendinin bir yazısının düzeltilmesinde olan kısım
Bir not ile sayfanın alt tarafında belirtilmiş.
Safâ'inin yazdığına göre Hz.Mısri'nin zuhurunu Cenabı Şeyh-il ekber hazretleri
Ankâ –yı Muğrib'inde beyan buyurmuş imiş Safai ne derse desin o eserde öyle bir
Şey yoktur.

Nasıl ki Karabaş-ı Veli Hz. Hakkında da yine Şeyhin "Tenzilatı-Muvassıliye"sinden Bir ibare naklediyorlarsa ki bu ibareyi güzel bir Celi yazı ile bir levha olarak Merhum İzzi efendinin Dergâhında görmüş idim.

Merak ettim "Tenzilatı-Muvazziliye"yi baştan sona aradım maalesef böyle bir İbareye tesadüf edemedim bunlar baştan sona hep uydurmadır. Mısri'nin büyüklüğünü hariçden bir yazı ile takdire ne lüzum var işte Divanı ve eserleri

Kelamından olur malûm kişinin Fazl-u mikdarı

Bence yalnız Mısri ismi Mısri'nin büyüklüğüne kâfidir başka delile hacet yoktur. Karabaş-ı Veli'de öyle onun bu ismi bile o yüce insanın büyüklüğüne kâfi geliyor. Zira Füsusul-Hikem adlı eseri hazreti Şeyh biri Tafsilatlı diğeri kısaltılmış olarak İki defa şerh etmiş olan bir zatın ulviyetine beşke ne delil aranmalıdır.

Hz.Mısri'de **Muhyiddin ve Bedreddin ettiler izhâr-ı din**
Deryâ Niyazi Fusûs enhârıdır Vâridât

Demekle Füsûs deryasından ne kadar kıymetli mücevherler çıkardıklarını buyurmuyorlarmı işte bu husus onların ululuğuna yegâne şahit değilmidir ki Sanatsal ibarelerle bu gibi zevatın kadrini ilan etmeğe çalışalım.

Bu arapça ibarenin yazıcısı olarak Fakire lâyık olan bir cümle ilâve etmekten de Kendimi alamadım.

Hatırıma gelmişken şunu da arz edeyim daha önce de Kütüphanemizi ziyaret etmiş Bir zat zannederim ismi Nuri olacak geçen gün tekrar geldiler bazı şeyler yazdılar Emekli Devlet Memurlarından imiş elinde olan bir mecmuanın muhteviyatını Görmek istedim Hz.Mısri'nin "Kaside-i Bürde" tercümesinin olduğu dikkatimi çekti Millet Kütüphanesinde yazdıklarını ve sualim üzerine sizi de tanıdıklarını söylediler. Bu zat sizin tabiriniz üzerine Mısri delisi olduğunuzu da biraz bilenlerdendir. Efendi babamıza da gelmişler bilmem anlatabildim mi İşte bu zatın elindeki Hz.Mısri'ye ait Türkçe yazılı "Kaside-i Bürde" beni hayrete Düşürdü Millet Kütüphanesinde bir Mecmuadan almışlar tetkik edecek vaktim olmadı Mısri'nin eserleri meydanda şimdiye kadar bunu duymadım bunun doğruluğu Hakkında araştırma yapmanızı beklerim.

Hayat Mecmuasında yazılar yazan "Ali Canib" beyle tanışırmısınız "İsmail Ankaravi" Hakkında pek güzel yazıları var eğer siz tanımıyorsanız "Mahmut Kemal" beyefendi Muhakkak tanır dolayısı ile beni de tanıştırmanızı rica ederim. Biribirimizle tanışmamız için El-Hucurat 49/13 ayeti ile Mükellef değilmiyiz.

Sizlere yazacak daha bazı şeylerim var fakat vaktim az ve kararsızım sebebini sonra Belki anlatırım.Mektubumu Perşembe günü sabah erkenden alel acele karaladım Kusuru çoktur belki de baştan ayağa hatalı ve kusurludur yüksek affınıza sığınırım. Kitabı bugün isteğiniz üzerine Muhlis beğin Dükkanına bırakmak zorunda olduğumdan Şu birkaç satırı karalamaktan kendimi alamadım acele olduğundan bir kere dahi Okumaya da fırsatım olmadı

Sûre-i ve'l-leyl okurdum dün namâz-ı şâmda
Zülfün andım dilberin n'etdim ne kıldım bilmedim

Kabilinden bu Fakirde ne yaptım ne yazdım bilmiyorum ne yazmışsam Mısri Muhabbetiyle ve siz Sultanımın müsaadesiyle ve yönlendirmesiyle yazılmış olduğu için Samimi yazılmıştır,hatalarını bağışlamanızı fakirane niyaz ederim.

Bir şeye daha üzülürüm geçen gün Mısri Gazeli şerhinin Muhlis beğin dükkanına Bırakılmasını emir buyurmanızdan Hazretlerinizin oraya kadar ara sıra gidip geldiğiniz anlaşılıyor acaba Fatihten keçecilere olan mesafe katedilemiyecek kadar Uzunmudur Hazmi garibtir, Hazmi kimsezizdir,Hazmi inleyendir ve ağlayandır, Hazmi perişandır Hazmi.

Perişan halin oldum sormadın hali perişanım

Diye feryad edendir ve sinesi yanıkdır etme Sultanım fakirinizi bu kadar hasret ateşine Yakma ara sıra gel biraz tek rencide et."Allah yapanların mükâfatını zayi etmez"9/120 "Vallahü yetevelles-sâlihin. " "el-bâki hüvellahü'l muin" 5 haziran 1926
Muhterem hanımınıza eşimle birlikte hürmetlerimizi sunarız.
Suad beyle Muâlla Sultanın afiyetlerinin devamını temenni ederiz.
Eşim Mübarek ellerinizden öperler.
Beyruttan Hacı İzzet efendi ile fakirinizde temasda bulundum hürmetleri vardır.